

Kurir

Broj: 10-34-4398/24.

Zenica, 07.03.2024. godine

Ured premijera Zeničko-dobojskog kantona
n/r premijera

Predmet: Informacija, dostavlja se

Poštovani,

Postupajući povodom Vašeg zahtjeva, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona Vam dostavlja sljedeće informacije o propisima, aktivnostima i programima koje realiziramo u cilju prevencije nasilja nad djecom i među djecom:

- U skladu s članom 5. i članom 6. Zakona o osnovnoj školi („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 3/18) i članom 7. Zakona o srednjoj školi („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 9/17) škola ima odgovornost u stvaranju kulture koja poštuje osnovna ljudska prava i slobode, a što podrazumijeva da u školu ne smije postojati bilo kakav oblik zastrašivanja, zlostavljanja, fizičkog kažnjavanja, ponižavanja, vrijeđanja, degradiranja, diskriminacije ili nekog drugog oblika nasilnog ponašanja.
- Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona je u cilju preveniranja i ujednačenog postupanja u slučajevima nasilja u osnovnim i srednjim školama definiralo i donijelo **Protokol o postupanju u slučajevima pojave nasilja (akt broj: 10-38-13223/18, od 29.08.2018. godine)**. Protokolom se propisuje: prevencija neprimjerenih oblika ponašanja, nivoi postupanja u slučajevima nasilja, postupanje u slučajevima kada se nasilje desilo u školi, postupanje u slučajevima kada se nasilje desilo izvan nje, postupanje kada nasilje vrši radnik škole, postupanje u slučajevima kada nasilje izvrši učenik nad radnikom škole, prava i obaveze roditelja/staratelja učenika koji ispoljavaju neprimjerene oblike ponašanja, sigurnost u školi, pristup internetu i vođenje evidencije i dokumentacije o neprimjerenom ponašanju u školi. Osnovne i srednje škole na području Zeničko-dobojskog kantona su bile dužne da odredbe o obaveznoj primjeni Protokola uvrste u Pravila škole i druge interne akte škole, uz obaveznu primjenu. Sastavni dio Protokola su i obrasci za evidenciju neprimjerenog ponašanja u školi, kao i koraci postupanja u slučajevima nasilja.
- Ministarstvo je u završnoj fazi izrade **Smjernica za prevenciju, prepoznavanje i zaštitu od diskriminacije u osnovnim i srednjim školama na području Zeničko-dobojskog kantona** kojima će se utvrditi bliži kriteriji za prepoznavanje, prevenciju i zaštitu učenika od diskriminacije u osnovnim i srednjim školama i koje su urađene u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 59/09 i 66/16) i Smjernicama za prepoznavanje diskriminacije u području obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Na taj način Ministarstvo pokušava da ujednači postupanje prosvjetnih radnika prilikom preveniranja i reagiranja u slučaju pojave neprimjerenih oblika ponašanja.

- Ministarstvo je imenovalo svog predstavnika u **Interresorni stručni tim za izradu Okvirnog plana prevencije i sprečavanju nasilja u odgojno-obrazovnim ustanovama u Federaciji BiH**, koji je do sada imao dva sastanka i čiji je zadatak izraditi Okvirni plan prevencije i sprečavanje nasilja u odgojno-obrazovnim ustanovama u Federaciji BiH, a koji će se primjenjivati na teritoriji cijele F BiH.
- Svjesni potrebe za pojačanom realizacijom preventivnih i edukativnih programa koji se fokusiraju na promicanju nenasilnog ponašanja, međuljudskih odnosa, empatije i rješavanju sukoba na miran način, Ministarstvo je uradilo **Izmjene i dopune Pedagoških standarda za osnovne i srednje škole (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 14/23)** kojima se jasno definiraju profil, stručne sprema i struktura radnih zadataka, te se osiguralo, pored postojećih stručnih saradnika (pedagoga, defektologa, socijalnih radnika) dodatno angažiranje stručnih lica za rad s učenicima koji pokazuju neprimjerene oblike ponašanja (psihologa, socijalnih pedagoga, asistenata u nastavi...), a sve zavisno od analize potreba učenika/škole i na osnovu dokumentacije nadležnih zdravstvenih i socijalnih ustanova i/ili drugih specifičnosti na nivou škole koje preporučuju angažman stručnog saradnika različitog profila.
- **Prijedlogom Modela pravilnika o kućnom redu s etičkim kodeksom koji je donijelo Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona (akt. broj: 10-38-02-18726-3/19 od 30.12.2019. godine)** bliže se uređuju pitanja okvirnog kućnog reda i etičkog kodeksa u osnovnim i srednjim školama, kao npr: sigurnost u školi, odražavanje discipline u školi, obaveze učenika, odijevanje učenika, teže povrede, obaveze radnika škole, odijevanje radnika, odnos radnika prema učenicima, odnos radnika prema roditeljima, profesionalnost radnika u radu, postupak utvrđivanja etičke odgovornost radnika itd.). U skladu s članom 21. navedenog Prijedloga Modela pravilnika o kućnom redu s etičkim kodeksom škole se obavezuju da usaglase interne akte (Pravila škole i Pravilnik o kućnom redu s etičkim kodeksom) s odredbama Prijedloga Modela pravilnika o kućnom redu s etičkim kodeksom.
- U osnovnim i srednjim školama postoje programi prevencije, prepoznavanja i suzbijanja svih oblika neprimjerenih oblika ponašanja, kao interni planovi i programi primarne, sekundarne i tercijarne prevencije, koje škole izrađuju u okviru Godišnjih programa rada osnovnih i srednjih škola Zeničko-dobojskog kantona, a što je definirano **Metodologijom za izradu godišnjeg programa rada osnovnih škola i Metodologijom za izradu godišnjih programa rada svih tipova srednjih škola i domova učenika („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/19)**. Interni plan i program prevencije neprimjerenih oblika ponašanja učenika, koje osnovne i srednje škole kreiraju u skladu sa vlastitim potrebama, između ostalog obuhvataju: prepoznavanje i razvijanje svijesti o problemu neprimjerenih oblika ponašanja kroz radionice za učenike u sklopu časova odjeljske zajednice, edukativne radionice za nastavnike, predstavnike Vijeća roditelja i Vijeća učenika; uspostavljanje sistema zaštite na nivou škole kroz postavljanje jasnih pravila ponašanja, donošenja kodeksa ponašanja u školama, kroz monitoring neprimjerenih oblika ponašanja, kroz planiranje tema o prevenciji nasilja u okviru plana i programa rada odjeljskih zajednica, programa rada Vijeća roditelja i Vijeće učenika, kroz program rada stručnih organa; saradnja s lokalnom zajednicom u cilju zajedničkog i efikasnog rješavanja različitih oblika neprimjerenog ponašanja učenika i provođenje Protokola o postupanju u slučajevima pojave nasilja u školama.

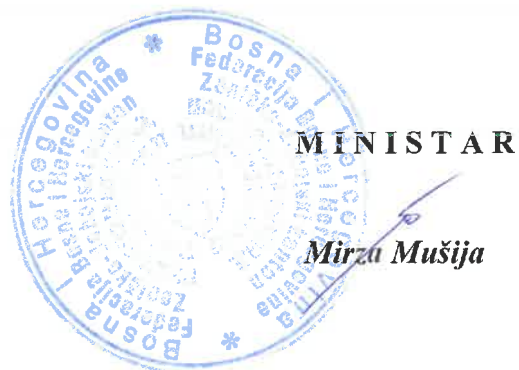
- U skladu sa Metodologijom za izradu godišnjeg programa rada osnovnih škola i Metodologijom za izradu godišnjih programa rada svih tipova srednjih škola i domova učenika, osnovne i srednje škole su dužne izraditi **Plan i program rada odjeljenske zajednice**, a što podrazumijeva i obavezu realizacije tema o prevenciji nasilja koje uključuje i djecu svim osnovnim i srednjim školama na području Zeničko-dobojskog kantona.
- Također, u skladu s definiranim Metodologijama za izradu godišnjih programa rada osnovne i srednje škole izrađuju i realiziraju za svaku školsku godinu **Plan i program stručnog usavršavanja**. Plan i program stručnog usavršavanja sadržava planirane oblike kolektivnog stručnog usavršavanja i načine individualnog stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih saradnika i rukovodioca škole. Jedna od tih aktivnosti je izrada i prezentacija tema za individualno stručno usavršavanje od strane nastavnika, stručnih saradnika i rukovodioca škole na sjednicama/sastancima stručnih organa škole (nastavnička vijeća, odjeljenska/razredna vijeća i stručni aktivni). U okviru raznih pedagoško-psiholoških, didaktičko-metodičkih i užestručnih tema za stručno usavršavanje posljednjih godina konstantno su zastupljene i stručno se obrađuju i prezentiraju na stručnim organima škole i teme koje se odnose na osposobljavanje nastavnika da poduzimaju pedagoške mjere u svim onim situacijama u kojima primijete kod učenika manifestne oblike ponašanja koje oslikavaju moguću postojanost većeg stupnja stresa kod učenika naglašenu izolovanost na nastavi, odmoru ili općenito u školi/porodici, o načinima uključivanja djece u odjeljenje/školu, o mogućim uzrocima teškoća koje učenici imaju s tehnikama i metodama učenja i modelima za prevazilaženje istih i mnogim drugim oblicima koje učenici manifestiraju u školi ili porodici a koji trebaju pedagošku intervenciju i pomoć.
- Uz saglasnost resornog ministarstva, kantonalne ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona kontinuirano i Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, kao i druge vladine ili nevladine organizacije provode preventivne mjere (predavanja, radionice) u osnovnim i srednjim školama na području Kantona u cilju podizanja svijesti djece, mladih, roditelja/staratelja, nastavnog osoblja o prevenciji nasilja, tj. provide različite mjere u cilju preveniranja neprimjerenih oblika ponašanja djece i mladih. Različitim projektnim aktivnostima se učenici, roditelji i nastavnici educiraju o mogućem negativnom utjecaju medija, ovladavanju metodama i tehnikama suzbijanja vršnjačkog nasilja, ovladavanju metodama i tehnikama suzbijanja internet nasilja i sl., a sve u cilju prepoznavanja i adekvatnog reagovanja u datim nepredviđenim situacijama.
- U skladu s redovnim aktivnostima, Pedagoški zavod kontinuirano planira, prati i realizira različite oblike individualnog i kolektivnog stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u osnovnim i srednjim školama, kao i odgajatelja u domu učenika. U cilju izrade **Plana i programa stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u osnovnim i srednjim školama i odgajatelja u domu učenika** za naredni period, Pedagoški zavod je tokom školske 2022/23. godine proveo ispitivanje potreba nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u osnovnim i srednjim školama i odgajatelja u domu učenika za stručnim usavršavanjem. Nastavnici, stručni saradnici i saradnici u osnovnim i srednjim školama i odgajatelji u domu učenika su na nivou stručnih aktiva predlagali teme iz kojih imaju potrebu za dodatnim stručnim usavršavanjem, a u okviru pedagoško-psiholoških, didaktičko-metodičkih i užestručnih oblasti. Na osnovu utvrđenih prijedloga koje su škole dostavile Pedagoški zavod je sačinio Plana i programa stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih saradnika i saradnika na osnovu kojeg će u okviru vlastitih kapaciteta, ali i u saradnji s univerzitetskim profesorima ili predstavnicima domaćih i međunarodnih organizacija realizirati u narednom periodu. Prioritetne teme obuhvataju mentalno zdravlje nastavnika i učenika, kao i prevenciju svih oblika neprimjerenog ponašanja u školi.

- Konstatujemo da su škole odgojno-obrazovne ustanove u kojima se kroz cjelokupan odgojno-obrazovni rad s učenicima i njihovim roditeljima kontinuirano naglašava važnost i poklanja neophodna pažnja temama koje doprinose zaštiti zdravlja djece i mladih, te poduzimaju mjere u cilju razvoja zdravih stilova života kod učenika i prevencija svih oblika diskriminacije ili nasilja. Škole u skladu sa definiranim propisima i programima kontinuirano djeluju u svim situacijama koje trebaju naglašeno pedagoško djelovanje/uplitanje nastavnika/razrednika, stručnih saradnika (prevažodno pedagoga, a u pojedinim školama psihologa, defektologa i socijalnih pedagoga), te rukovodioca škola u saradnji s roditeljima i/ili po potrebi nadležnim centrima za socijalni rad kao trećim starateljima ili centrima za mentalno zdravlje kao nadležnim ustanovama.
- Kako pitanje nasilja/neprijemljenih oblika ponašanja učenika nije samo problem s kojim se suočava obrazovni sektor, neophodno je da kompletna zajednica saraduje po pitanju preveniranja, prepoznavanja i reagiranja na neprijemljene oblike ponašanja, jer jedino na taj način možemo biti sigurni da kontinuirano radimo na rješavanju ovih problema. S tim u vezi, Ministarstvo i osnovne/srednje škole saraduju s drugim ministarstvima, ustanovama za borbu protiv ovisnosti, centrima za mentalno zdravlje, a na lokalnom nivou s centrima za socijalni rad, policijom, pravosudnim institucijama, širom lokalnom zajednicom, roditeljima i učenicima s ciljem razvijanja svijesti o nasilju u društvu i poticanju saradnje na suzbijanju ovih pojava.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

1x Naslovu,
1x Stručna služba Skupštine
1x a/a, 03

Bosna i Hercegovina, Zenica, Kućukovići br. 2
Tel: 032/460-840, fax: 460-842
e-mail min.obrazovanje@zdk.ba